

iTrollheimen Rapport, 004-2019

**Kartlegging av fugl i Rørvikvatnet naturreservat, Giske kommune
2019**

iTrollheimen Rapport 004-19

Forord

På bakgrunn av utført restaureringsarbeid i Rørvikvatnet naturreservat skulle fuglesamfunnet tilknyttet den nyrestaurerte vannlokaliteten i naturreservatet overvåkes for å se om tiltaket opprettholdt verneverdiene i tråd med forvaltningsplanen.

iTrollheimen ble engasjert til å kartlegge fuglesamfunnet i Rørvikvatnet naturreservat i 2019 gjennom vår, sommer og høst.

Takk til Fylkesmannen i Møre og Romsdal ved Solveg Silseth Berg for oppdraget.

Rindal, 30.10.2019

Gøran Bolme
iTrollheimen AS

Framsidedfoto: Rørvikvatnet med stort fugleliv tidlig en julimorgen. Foto: Gøran Bolme, iTrollheimen

iTrollheimen Notat 004-2019:

Tittel:	Kartlegging av fugl i Rørvikvatnet naturreservat, Giske kommune 2019
Forfatter:	Gøran Bolme
Referanse	Bolme, G. (2019) Kartlegging av fugl i Rørvikvatnet naturreservat, Giske kommune 2019. iTrollheimen notat 004-2019. Rindal.
Oppdragsgiver:	Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Prosjektleder:	Gøran Bolme
Prosjektstart:	08.04.2019
Prosjektslutt:	15.10.2019
Emneord:	Fugl, Rørvikvatnet naturreservat, Ramsarområde
Dato:	30.10.2019
Antall sider:	11

Kontaktopplysninger iTrollheimen AS:

Post:	Postboks 140, 6659 Rindal
Internett:	itrollheimen.no
E-post:	post@itrollheimen.no
Telefon:	930 88 652
Navn:	Gøran Bolme

Sammendrag

I perioden mai - oktober 2019 ble det foretatt 4 feltdager med registrering av fuglefaunaen ved Rørvikvatnet naturreservat. Formålet var å overvåke tilstedeværelse og diversitet av fugl i naturreservatet for 2019 etter at naturreservatet hadde blitt ferdig restaurert i november 2018.

Fugleregistreringene resulterte i 325 registrerte individer fordelt på 38 arter.

Basert på historiske data har det blitt observert 52 arter i området i en periode fra 2006. Dette inkluderer våre observasjoner (artsobservasjoner.no).

Av registrerte fuglearter gjennom denne rapporten er 9 arter beskrevet på norsk rødliste fra 2015 (Henriksen & Hilmo 2015). Vipe (EN), Storspove (VU), Hettemåke (VU), Dvergdykker (VU), Stær (NT), Taksvale (NT), Fiskemåke (NT), Gjøk (NT) og Havelle (NT).

INNHold

FORORD	2
1 INNLEDNING	5
1.2 OMRÅDEBESKRIVELSE	6
2 METODIKK	6
2.1 OVERVÅKING AV FUGL	6
2.1.1 Gjennomføring	6
3 RESULTAT	8
3.1 Kvalitative registreringer	8
4. DISKUSJON	10
5 KILDER:	11

1 Innledning

Rørvikvatnet naturreservat ble opprettet i 1988 og ble i 1996 en del av et internasjonalt viktig våtmarksområde (Ramsarområde). Formålet med vernet er å ta vare på et viktig våtmarksområde med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv. Rørvikvatnet naturreservat ligger på Vigra i Giske kommune.

Naturreservatet var tidligere en viktig hekke- og trekklokalitet for våtmarksfugl og det er registrert rundt 20 hekkende arter i området (Holtan 2012). De siste 30 år har vannspeilet krympet og lokaliteten har vært viktigere som trekk og overvintringslokalitet enn hekkeplass.

På 70- og 80 tallet var lavlandshekking av arter som blåstrupe og lappspurv vanlig her. Også populasjon av tornirisk var tilstede (Holtan 2012). I denne perioden var områdets funksjon som hekke- trekk og overvintringslokalitet godt studert (bl.a. Folkestad 1982).

Rørvikvatnet har over flere år vokst igjen og det ble vedtatt å foreta en restaurering av vatnet.

I 2018 startet et restaureringsarbeid i naturreservatet for å øke vannspeilet og få tilbake djupna på vatnet slik den var tidligere (Eilertsen 2019).

Restaureringsarbeidet skulle bidra til å opprettholde verneverdiene og reversere den negative utviklingen av det biologiske mangfoldet i lokaliteten. Spesielt forholdene til vanntilknyttede fugler. Dette ble ivarettatt ved å etablere øyer i vannspeilet som kunne fungere som frisoner for hekkende fugler (fylkesmannen.no).

Denne rapporten tar for seg registreringer av fuglesamfunnet tilknyttet lokaliteten ved fire registreringsrunder fra april-oktober. All observasjon av fugl på selve vannet og i området rundt ble notert. Det var særlig fokus på å registrere eventuelle hekkinger. Alle registreringer er lagt inn i artsobservasjoner.no.

1.2 Områdebeskrivelse

Rørvikvatnet ligger ca 350 meter sør for Ålesund lufthavn, Vigra i Giske kommune. Reservatet i seg selv er ca 389 daa. Hele arealet ligger under 20 moh. Området rundt selve vannet er grovt klassifisert som kulturlandskapssjø med kanalene i nordvest som kystmyr og i sør har vi innslag av myr og kystlynghei (Holtan 2012).

“Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv».
(Forskrift nr. 1197/1988)”.

Figur 1. Landskapsskisse over Rørvikvatnet før og etter restaureringen (Foto: Fylkesmannen i Møre og Romsdal)

2 Metodikk

2.1 Overvåking av fugl

Overvåkingen er basert på Eilertsen (2019) og Holtan (2012) sine rapporter. De anbefalte 3-4 registreringer i løpet av året for å dekke hekkesesong, trekktider og isfri vintersituasjon. Det anbefales også etterkontroll ved mulig hekking for å påvise hekkesuksess.

Eilertsen (2019) mente det var hensiktsmessig med 3 faste takseringspunkt i stedet for kartmetoden.

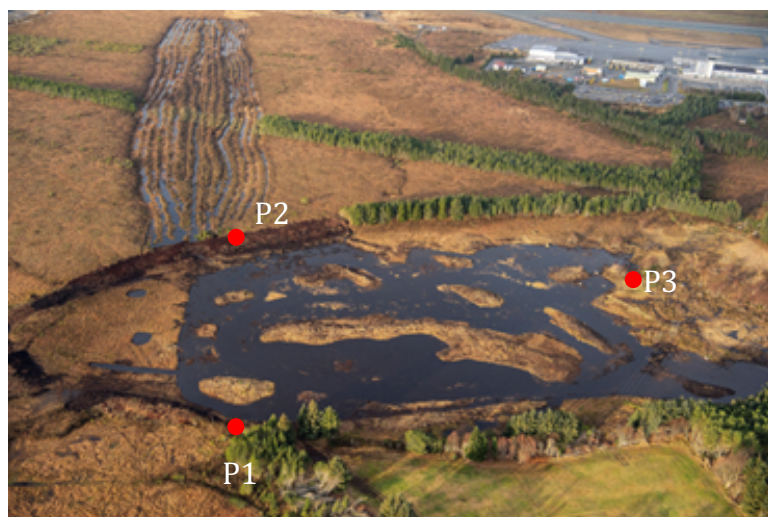
2.1.1 Gjennomføring

Ved registrering av fuglefaunaen i området ble det benyttet optisk og akustisk registrering i form av punktregistrering. Det ble etablert 3 punkt fordelt rundt vannet. De 3 punktene ble satt der man hadde god oversikt over vannspeilet (Fig 2).

Hvert punkt ble registrert i nøyaktig 5 minutter for akustisk registrering. Enheten i takseringen er antall par. Dette er samme metodikk som i TOV-E (Ekstensiv overvåking av fugl) prosjekter. Ett par defineres som: a) En

hann/hunn hørt eller sett, b) ett par observert, c) en hun observert, d) observasjon av flyvedyktige unger eller reir (Kålås & Husby 2002).

Registreringene ble gjennomført i tidsrommet 27.04 – 07.10 2019. Det ble gjennomført 4 overvåkingsrunder der alle 4 hadde registreringer om morgenen og en om kvelden (Tab. 2). Denne perioden dekket hele hekkesesongen fra etablering av territorier gjennom trekket og etter trekket. Grunnen til å registrere på to forskjellige tider av døgnet var i henhold til forskjellige arters aktivitet- og sangoptima (f. eks Hutchinson 2002). En må være klar over at enkelte arter kan bli oversett eller feilestimert på grunn av takseringsperioden faller utenfor artens sangoptima eller tilstedeværelse (Enemar & Sjøstrand 1970; Bevanger 1978)

Figur 2. Det ble opprettet tilsammen 3 punkter innen med ca 100 meter mellom punktene. Punktene ble GPS merket (Tab. 1)

Tabell 1. Koordinater av takseringspunktene

Punkt	Koordinater
1	32V 0351768 6938923
2	32V 0351614 6939062
3	32V 0351778 6939241

Tabell 2. Oversikt over utførte registreringer.

Takseringsdato	Tid
26.04	18:15-19:15
27.04	04:30-05:30
28.05	04:30-06:00
20.07	04:30-06:00
07.10	07:30-08:30

3 Resultat

3.1 Kvalitative registreringer

Med bakgrunn i innsamlede registreringer og innhentet informasjon fra lokale ornitologer og artsobservasjoner.no kan man danne et bilde over statusen til de forskjellige fugleartene i området (Tab. 3).

Tabell 3. Oversikt over fuglearter observert i undersøkelsesområdet

- H** = påvist hekkende ved funn av reir eller unger
h = gjentatte observasjoner eller spesiell adferd sannsynliggjør hekking
+++ = forekommer tallrikt
++ = forekommer regelmessig, men relativt fåtallig
+ = forekommer sporadisk og fåtallig
- = forekommer sjelden eller tilfeldig (mindre enn 3 observasjoner)
***** = observasjon av art er funnet på artsobservasjoner.no

Art	Status	Kommentar
grågås	+	Observervert på våren
gravand	-	
brunnakke	H	6 unger observert
krikkand	H	3 unger observert
stokkand	H	1 unge observert
havelle	-	
siland	-	
dvergdykker	-	
gråhegre	-	
havørn	-	Kjent reirlokaltet, men såg lite aktivitet.
vipe	h??	Par tilstede mai/juni, men ingen tegn til kyllinger
storspove	-	
rødstilk	+	Ett par observert i mai
enkeltbekkasin	H	Støkket kull
hettemåke	+	2 par observert i mai
fiskemåke	H	observerte 3 par på det meste i juli. 1 unge på vannet.
gråmåke	h?++	Minst 80 individer på holmer og vann i juli
ringdue	++	
gjøk	h	Mye heipiplerke sannsynliggjør hekking
dvergspett	-	
låvesvale	-	
taksvale	+	

heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	H	
gjerdesmett	<i>Troglodytes troglodytes</i>	h	
rødstrupe	<i>Erithacus rubecula</i>	+	
steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>	+	
svarttrost	<i>Turdus merula</i>	+	
måltrost	<i>Turdus philomelos</i>	++	
rødvingetrost	<i>Turdus iliacus</i>	-	
gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>	+	
løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	+	Flere individer med sang på mai
fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>	-	
granmeis	<i>Poecile montanus</i>	+	
kråke	<i>Corvus cornix</i>	+	
stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	-	
bokfink	<i>Fringilla coelebs</i>	+	
gråsisik	<i>Acanthis flammea</i>	+	

Vipa var tilstede

Rødstilken brukte holmene

4. Diskusjon

På bakgrunn av at det er flere tiår siden sist det ble gjort systematiske registreringer i området er det vanskelig å gi ett konkret svar på virkningene av restaureringen. Men basert på de kilder og opplysninger som har blitt gidd har lokaliteten historisk vært fungerende som en viktig hekkeplass for opp til 20 fuglearter.

Ut fra kildene til Holtan (2012) ble det også sagt at området hadde mistet sine kvaliteter og at det på den tid fungerte «bare» som rasteplass i forbindelse med trekket. Basert på den uttalelsen må man jo si at årets registreringer er oppløftende med flere hekkende arter i tillegg til noen nye artsregistreringer for lokaliteten. Der disse artene er tilknyttet vannet.

Ut fra 4 registreringsrunder gjennom 3 sesonger er det klart at man ikke kan unngå å gå glipp av både arter og hekkinger. Også det at de fleste registreringsrundene ble gjort om morgenen kan også gjøre at enkelte arter som kanskje benytter området til andre tider på døgnet også blir oversett. Men at flere vannrelaterte arter trives i området er det ikke tvil om. Andefuglene ble observert gjennom hele perioden og flere av artene hadde vellykket hekking. Vipa var et kjærkomment skue der to individer satt på bredden og benyttet også holmene.

Rørvikvatnet med holmene gjør at det er mange gode muligheter for skjul. Det er umulig for en registrator å se hele lokaliteten fra ett sted. Og man bør videre bruke god tid på å registrere selve vannspeilet. Det var flere ganger jeg trodde jeg hadde full kontroll på hva som befant seg på vannspeilet, men så plutselig dukket noe nytt opp. Holmene i seg selv ser også ut å bli hyppig benyttet til både skjul, resting og svært sannsynlig som redeplass. Det at holmene skulle fungere som frisoner har nok vært et vellykket prosjekt.

Kanalene i nordvestlig side av vannet ser også ut til å fungere, da som næringsøk for ande og vadefugler. Heipiplerka hadde flere registrerte hekkinger oppover kanalen.

5 Kilder:

Eilertsen, L. (2019). Restaurering av Rørvikvatnet naturreservat, Giske kommune, Møre og Romsdal. Rådgivende biologer AS, rapport 2824, 18 sider.

Enemar, A & Sjøstrand, B. (1970). Bird species density derived from study area investigations and line transect. I Svensson, S (red.): Bird census work and environmental monitoring. – Symposium Ammanäs 1969. – Bull. Ecol. Res. Comm. 9: 33-37.

Bevanger, K. (1978). Fuglefaunaen i Kobbelvområdet, Sørfold og Hamarøy kommuner. Kvantitative og kvalitative registreringer sommeren 1977. – K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser. 1978-6. Universitetet i Trondheim, 66 s.

Forskrift nr. 1197/1988 Forskrift om vern av Rørvikvatnet naturreservat, Giske kommune, Møre og Romsdal

Fylkesmannen.no <https://www.fylkesmannen.no/nb/More-og-Romsdal/Miljo-og-klima/Verneomrader/restaurering-av-vatmark/restaureringsprosjekt/restaurering-av-rorvikvatnet-i-rorvikvatnet-naturreservat/> Nedlastet 20.10.2019

Henriksen, S. & Hilmo, O. (2015). Norsk rødslite for arter 2015. Artsdatabanken.no. Nedlastet 20.10.2019

Holtan, D. (2012). Forvaltningsplan for Rørvikvatnet naturreservat i Giske kommune, Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal Fylke, miljøvernavdelinga, rapport 2012-09. 47 s.

Hutchinson, J.M.C. (2002). Two explanations of the dawn chorus compared: how monotonically changing light levels favour a short break from singing. – Animal behaviour 64: 527-539.

Kålås, J.A. & Husby, M. (2002). Terrestrisk naturovervåking. Ekstensiv overvåking av terrestre fugl i Norge. – NINA Oppdragsmelding 740:1-25.